NÉPZENE- ÉS NÉPIKULTÚRA-TANÁR SZAK

Írásbeli vizsga

követelménye és pontozása **érettségi utáni szakpáros képzés,** valamint **alapfokozat és szakképzettség (BA) birtokában szakpáros képzés esetén** (10 félév)

NÉPI HANGSZER ÉS NÉPI ÉNEK FŐTÁRGYRA VONATKOZÓAN

1. **Népzenei lejegyzés**
   Egy énekelt népdal középrészletes lejegyzése szöveggel, archív felvételről, G alaphangra. A dallam nyolcszor kerül lejátszásra, egy versszakkal. A lejegyzett dallamot az alábbi szempontok szerint kell elemezni: dallamvonal, sorszerkezet, metria, ritmia, pódia, sillabia, kadencia, ambitus, hangsor.

2. **Feladatlap**
   Néprajzi és népzene-ismereti kérdések, térképismeret
   Feladatsor a gyakorlati vizsga szakirodalmából (A néprajztudomány alapfogalmai, kutatási területei, a Kárpát-medence néprajzi térképe (néprajzi tájak, népcsoportok), a paraszti társadalom tagozódása, a hagyományos életmód legfőbb jellegzetességei, jeles napi szokások, népköltészeti műfajok ismerete.)
   Népzenei dialektusok, hangszerek és hangszercsoportok, életfordulók és jeles napok alkalmai, néptáncdialektusok, népzenetörténet, népzenekutatás-történet témakörében.

Ajánlott irodalom:

- Balassa Iván – Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Corvina Kiadó Budapest, 1979 http://mek.oszk.hu/02700/02789/html/index.html
- Magyar Népzenei Antológia ismertető szövege (népzenei dialektusok tekintetében). (FolkEurópa / MTA BTK, 2012). Digitális összkiadás
- Martin György: A magyar nép és nemzetiségeinek tánchagyománya. Planétás Kiadó 1997.
- Ortutay Gyula (főszerk.): Magyar Néprajzi Lexikon 1–5. Akadémiai Kiadó Budapest, 1977–1982 http://mek.niif.hu/02100/02115/html/
- Paksa Katalin: Magyar népzenetörténet. Balassi Kiadó Budapest, 2002.
- Pávai István: Az erdélyi magyar népi tánczene. Kriza János Néprajzi Társaság Kolozsvár, 2012.
- Sárosi Bálint: Hangszerek a magyar néphagyományban. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó Budapest, 1998.
- Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó Budapest, 1997.
- Tátrai Zsuzsanna – Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó Budapest, 1997.

Elérhető pontszám: 15 pont

Gyakorlati vizsga

NÉPI HANGSZER FŐTÁRGYRA VONATKOZÓAN

1. Néprajz

A felvételiző ismerje a magyar néprajztudomány alapfogalmait, kutatási területeit, továbbá a Kárpát-medence néprajzi térképét (néprajzi tájak, népcsoportok), a paraszti társadalom tagozódását, a hagyományos falusi életmód legfőbb jellegzetességeit, a jeles napi szokásokat, a legfontosabb népköltészeti műfajokat, valamint a legfontosabb néprajzi kézikönyveket.

Kötelező irodalom:

- Balassa Iván – Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Corvina Kiadó, Budapest, 1979 http://mek.oszk.hu/02700/02789/html/index.html

- Ortutay Gyula (főszerk.): Magyar Néprajzi Lexikon 1–5. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977–1982 http://mek.niif.hu/02100/02115/html/

- Tátrai Zsuzsanna – Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó, Budapest, 1997.

Elérhető pontszám: 25

2. Kötelező népdalok

Az alább felsorolt 30 kötelező népdalból a bizottság által kiválasztott két népdal stílushű előadása. Az énekes bemutatást követően az elhangzott népdalok elemzése zenei, verstani, valamint tartalmi, funkcionális szempontból.

Magyar népi énekiskola I.
29. 30. 31. 46. 53. 54. 60. 66. 104. 108. 111. 115. 152.
Magyar népi énekiskola II.
29. 52. 91. 132.
Vargyas Lajos: Magyarság népzenéje
004. 006. 009. 016. 057. 061. 115. 164. 187. 213. 239. 243. 264.

Elérhető pontszám: 20

3. Népi hangszer

Az öt nagy népzenei dialektusterület (lásd: Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv 38. oldal) zenei anyagából két, különböző stílusú és műfajú tételeket tartalmazó összeállítás bemutatása. (Megjegyzés: a kisebb területeken elterjedt hangszerek esetében – pl. tambura, tekerő, koboz stb. – a területi sajátosságoknak megfelelő két összeállítás az elvárás.)

A jelentkező mindkét összeállítást előadja. Az egyes összeállítások időtartama 4-5 perc. (Megjegyzés: amennyiben az összeállítás zenekari vagy hangszeres kíséretet igényel, úgy arról a felvételizőnek kell gondoskodnia.)

Ajánlott adatbázisok:

- A Hagyományok Háza honlapjáról elérhető adatbázisok: http://www.hagyomanyokhaza.hu

- Az MTA BTK Zenetudományi Intézet honlapjáról elérhető online adatbázisok: http://db.zti.hu/

Elérhető pontszám: 35

4. Általános népzenei műveltség

Informatív beszélgetés a jelentkező által bemutatott népdalokkal, valamint a hangszeres összeállításokkal kapcsolatban, különös tekintettel a népzene-elméleti és néprajzi tudnivalókra. Szempontok:

- népdalelemzés, stílus meghatározás Sebő Ferenc Népzenei olvasókönyvében közöltek szerint;

- a hangszeres összeállításokra vonatkozó alapvető néprajzi ismeretek (gyűjtés helye, ideje, előadók és gyűjtők).

Ajánlott irodalom:

- Pávai István: Az erdélyi magyar népi tánczene. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2012.

- Sárosi Bálint: A hangszeres magyar népzenei hagyomány. Balassi Kiadó, Budapest, 2008.

- Sárosi Bálint: Hangszerek a magyar néphagyományban. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó, Budapest, 1998.

- Virágvölgyi Márta – Pávai István (szerk.): A magyar népi tánczene. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó, Budapest, 2000.

- Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó, Budapest, 1997.

Elérhető pontszám: 5

A gyakorlati vizsgán maximum 85 pont szerezhető.

NÉPI ÉNEK FŐTÁRGYRA VONATKOZÓAN

1. Néprajz

A felvételiző ismerje a magyar néprajztudomány alapfogalmait, kutatási területeit, továbbá a Kárpát-medence néprajzi térképét (néprajzi tájak, népcsoportok), a paraszti társadalom tagozódását, a hagyományos falusi életmód legfőbb jellegzetességeit, a jeles napi szokásokat, a legfontosabb népköltészeti műfajokat, valamint a legfontosabb néprajzi kézikönyveket.

Kötelező irodalom:

- Balassa Iván – Ortutay Gyula: Magyar néprajz. Corvina Kiadó, Budapest, 1979 http://mek.oszk.hu/02700/02789/html/index.html

- Ortutay Gyula (főszerk.): Magyar Néprajzi Lexikon 1–5. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977–1982 http://mek.niif.hu/02100/02115/html/

- Tátrai Zsuzsanna – Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó, Budapest, 1997

Elérhető pontszám: 25

2. Népi hangszer

Az öt nagy népzenei dialektusterület valamelyikének zenei anyagából (lásd: Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv 38. oldal), egy rövid hangszeres összeállítás (minimum 3 dallam) bemutatása a választott népi hangszeren.

Elérhető pontszám: 5

3. Népi ének

A) Kötelező népdalok

Az alább felsorolt 30 kötelező népdalból a bizottság által kiválasztott két népdal stílushű előadása. Az énekes bemutatást követően az elhangzott népdalok elemzése zenei, verstani, valamint tartalmi, funkcionális szempontból

Magyar népi énekiskola I.
29. 30. 31. 46. 53. 54. 60. 66. 104. 108. 111. 115. 152.
Magyar népi énekiskola II.
29. 52. 91. 132.
Vargyas Lajos: Magyarság népzenéje
004. 006. 009. 016. 057. 061. 115. 164. 187. 213. 239. 243. 264.

Elérhető pontszám: 20

B) Saját felvételi anyag

- Két, különböző dialektusterületről választott ballada

-A jelentkező a vizsgabizottság által választott balladát mutatja be (balladánként maximum 5 perc).

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó összeállítás bemutatása (maximum 4 perc).

- Két különböző stílusú és műfajú tételeket tartalmazó összeállítás bemutatása.

  - A jelentkező mindkét összeállítást előadja.
  - Az egyes összeállítások időtartama maximum 4 perc.
  - Megjegyzés: az egyik összeállítás megszólalhat zenekari vagy hangszeres kísértettel is. Kíséretről a felvételizőnek kell gondoskodnia.

Ajánlott adatbázisok az énekes összeállítások elkészítéséhez:

- A Hagyományok Háza honlapjáról elérhető adatbázisok: https://hagyomanyokhaza.hu
- Az MTA BTK Zenetudományi Intézet honlapjáról elérhető online adatbázisok: http://db.zti.hu

Elérhető pontszám: 30

4. Általános népzenei műveltség

Informatív beszélgetés a jelentkező által bemutatott népdalokkal, valamint az elhangzott énekes összeállításokkal kapcsolatban, különös tekintettel a népzene-elméleti és néprajzi tudnivalókra. Szempontok:

- népdalelemzés, stílus meghatározás Sebő Ferenc Népzenei olvasókönyvében közöltek szerint;

- a dalok származására vonatkozó adatok (pl.: gyűjtés helye, ideje, előadók, gyűjtők).

Ajánlott irodalom:

- Dobszay László: A magyar dal könyve. Zeneműkiadó, Budapest, 1984.

- Kerényi György: Magyar énekes népszokások. Gondolat, Budapest, 1982.

- Magyar népi énekiskola I–V. Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 1994–2010.

- Magyar Népzenei Antológia. Digitális összkiadás. Főszerk. Richter Pál. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – FolkEurópa Kiadó, Budapest, 2013.

- Olsvai Imre: Zene. In: A magyar folklór. Szerk. Voigt Vilmos. Osiris Kiadó,

Budapest, 1998. 505-540.

- Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése. MTA Zenetudományi Intézet, Budapest, 1993.

- Pátria. Magyar népzenei felvételek 1936–1963. Szerk. Sebő Ferenc. Hagyományok Háza, Budapest, 2010.

- Vargyas Lajos: Zene a paraszti társadalom életében. In: Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje. Planétás Kiadó, Budapest, 2002. 324–341.

Elérhető pontszám: 5

A gyakorlati vizsgán maximum 85 pont szerezhető.

Az írásbeli és a gyakorlati vizsgán összesen maximum 100 pont szerezhető.